

KNJIŽEVNI RAD U BIH POTKRAJ 19. I POČETKOM 20. STOLJEĆA

(I.DIO)

III. razred
gimnazije

Ivana Grgić, prof.
Gimnazija Ljubuški

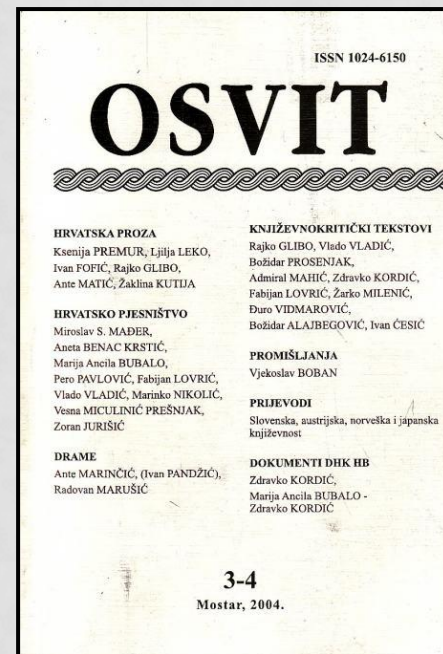
HRVATSKA KNJIŽEVNOST U BIH

- Zahvaljujući osnutku prve hrvatske tiskare u BiH (*Tipografija katoličkog poslanstva u Hercegovini*) koju je vodio spomenuti Franjo Miličević i novinama koje je također pokrenuo ovaj značajnik, u Mostaru se zahuktao kulturni život Hrvata. Tako da se na prelasku stoljeća u razdoblju od tridesetak godina objavilo oko 600 knjiga pa je *Mostar koncem prošlog i početkom ovog stoljeća postao jače kulturno središte od većine gradova na Balkanu.*
- Ne mogavši u Mostaru zbog pravaške orijentacije listova, pisaca i drugih kulturnih radnika pronositi proaustrougarske ideje s pečatom Kallaveva *bosanstva* koje je i tada trebalo da ostvari nacionalne slobode, austrougarske su vlasti u Sarajevu pokrenule časopis *Nada* kojoj je izdavač Zemaljska vlada s nakanom da spriječi utjecaje glasila iz Hrvatske i Srbije.
- Kakvoćom i opsegom književne suradnje koju je osmislio i vodio pjesnik Silvije Strahimir Kranjčević, njen urednik, *Nada* je postala vrlo važna na cijelom južnoslavenskom prostoru.

HRVATSKA KNJIŽEVNOST U BIH

- Od početka 20. st. pa do 1903. godine, kada *Nada* prestaje izlaziti, ovaj časopis znači osnovna književna strujanja i predstavlja glavne hrvatske pisce, kao i mnoge književnike iz drugih nacionalnih književnosti na južnoslavenskim prostorima.
- Zanimljivo je da u *Nadi* susrećemo i pripadnike starijeg naraštaja kao što je Grgo Martić, ali i one početnike koji tek pokazuju svoj književni dar (T. Alaupović i V. Nazor).
- U ljeto 1898. na idejnim temeljima Don Frane Milićevića koji mu je bio stric i u duhu pravaške orijentacije Ivan Aziz Milićević, otprije poznat suradnik mostarskih glasila i sarajevske *Nade* u Mostaru pokreće *Osvit* (1898.) postavši mu glavnim urednikom.
- Na prelasku stoljeća, dakle u doba austrougarske uprave, poseban biljeg kulturno-političkog života nosila su nacionalna društva. Osim spomenutih udruga, valja istaknuti središta društvenog okupljanja i kulturno-prosvjetnog organiziranja, a to su: *Prosvjeta* (1902.), kao srpsko kulturno društvo, *Gajret* (1904.), muslimansko društvo, *Napredak* (1902.), hrvatsko kulturno društvo te židovsko društvo *La Benevolencia*.

MUSLIMANSKA KNJIŽEVNOST

- Književni rad Muslimana se veže uz pojavu Mehmed-bega Kapetanovića, koji se posebno bavio skupljanjem narodnih umotvorina (*Narodno blago*, 1887.)
- Nakon njega slijede Safet-beg Bašagić, zaslužan za pokretanje časopisa *Behar*, kao i kulturnog društva *Gajret*, i Osman Đikić, pjesnik domoljubne i ljubavne lirike.
- Još treba spomenuti Avdu Karabegovića, Fadila Kurtagića i Abdurezaka Hifiza Bjelavca.

SRPSKA KNJIŽEVNOST

- Na prijelazu iz 19. u 20.st.među srpskim književnim časopisima ističemo *Bosansku vilu*, koja izlazi u Sarajevu te časopis *Zora* koji izlazi u Mostaru 1896.
- U književnom stvaralaštvu ističe se Aleksa Šantić, jedan je od osnivača *Male biblioteke* kao značajnog srpskog izdavačkog programa.
- Svetozar Ćorović nosio je životnu sudbinu sličnu Šantićevoj. Osim pjesama, piše i pripovijetke iz hercegovačkog života te tri romana, a najpoznatiji je *Stojan Mutikaša*.
- Još slijede Jovan Dučić, Petar Kočić, Savo Skarić i dr.

